DOMSTOLENS DOM
AF 26. OKTOBER 1971[1]

Eunomia di Porro e C.
mod Den italienske Republiks undervisningsministerium
(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af retsformanden ved Tribunale di Torino)

»Kunstværker«

Sag 18/71

Sammendrag

Udførselstold og afgifter med tilsvarende virkning — forbud — karakter — privates rettigheder — de nationale retters beskyttelse af disse rettigheder
(EØF-traktatens artikler 9 og 16)

Artiklerne 9 og 16 indebærer under ét, at der med hensyn til samtlige afgifter med tilsvarende virkning som udførselstold senest ved udgangen af første etape består et klart og præcist forbud mod at opkræve sådanne afgifter, hvilket forbud ikke er ledsaget af noget forbehold fra staternes side om, at dets iværksættelse skal være betinget af en udtrykkelig retsakt i den nationale lovgivning eller af en handling fra fællesskabsinstitutionernes side.

Disse bestemmelser, som ifølge deres karakter fuldt ud er egnede til at have direkte virkninger i retsforholdene mellem medlemsstaterne og disses borgere, har ved udløbet af første etape skabt rettigheder for private, som de nationale retter skal beskytte, og som ikke kan begrænses af nationale lovbestemmelser, selv om medlemsstaten endnu ikke har ophævet disse.

I sag 18/71

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 er indgivet til Domstolen af retsformanden ved Tribunale di Torino for i en sag, der verserer for nævnte ret mellem

EUNOMIA DI PORRO E C.

og

DEN ITALIENSKE REPUBLIKS UNDERVISNINGSMINISTERIUM

1 — Processprog: Italiensk.

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene J. Mertens de Wilmars (refererende) og H. Kutscher, dommerne A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Monaco og P. Pescatore,

generaladvokat: K. Roemer
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Præmisser

1. Ved kendelse af 6. april 1971, indgået til Domstolens justitskontor den 15. april 1971, har retsformanden ved Tribunale di Torino i medfør af artikel 177 i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab stillet to spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 16.

2. Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at den nationale ret behandler en påstand om tilbagebetaling af beløb, der, ved eksport af et kunstværk til en anden medlemsstat, er erlagt på grund af den eksportafgift for genstande af kunstnerisk, historisk, arkæologisk eller etnografisk interesse, som er fastsat i den italienske lov nr. 1089 af 1. juni 1939.

3. Den nævnte afgift udgør som fastslået ved Domstolens dom af 10. december 1968 i sag 7/68 en afgift med tilsvarende virkning som udførselstold og falder ind under traktatens artikel 16.

4. Det første spørgsmål til Domstolen er, om artikel 16 er en retsnorm, som gælder umiddelbart, og som i Italien har direkte virkning fra den 1. januar 1962;

   i tilfælde af, at svaret på første spørgsmål skulle blive bekræftende, spørges Domstolen, om denne norm fra ovennævnte tidspunkt har skabt individuelle rettigheder for private i forhold til den italienske stat, som domstolene skal beskytte;

   da disse to spørgsmål er snævert forbundne, bør de besvares under ét.

5. Ifølge EØF-traktatens artikel 9 er Fællesskabets grundlag en toldunion, som navnlig indebærer forbud mod told og alle afgifter med tilsvarende virkning blandt medlemsstaterne;

i medfør af traktatens artikel 16 afskaffer medlemsstaterne, senest ved udgangen af første etape, indbyrdes udførselstold og afgifter med tilsvarende virkning.

6. Artiklerne 9 og 16 indebærer under ét, at der med hensyn til samtlige afgifter med tilsvarende virkning som udførselstold senest ved udgangen af første etape består et klart og præcist forbud mod at opkræve sådanne afgifter, hvilket forbud ikke er ledsaget af noget forbehold fra staternes side om, at dets iværksættelse skal være betinget af en udtrykkelig retsakt i den nationale lovgivning eller af en handling fra fællesskabsinstitutionernes side;

   ifølge selve sin karakter er forbudet fuldt ud egnet til at skabe direkte virkninger i retsforholdene mellem medlemsstaterne og disses borgere;

7. disse bestemmelser har følgelig fra udløbet af første etape, dvs. fra den 1. januar 1962, skabt rettigheder for private, som de nationale retter skal beskytte, og som ikke kan begrænses af nationale lovbestemmelser, som strider herimod, selv om medlemsstaten endnu ikke har ophævet disse.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af retsformanden ved Tribunale di Torino ved denne rets kendelse af 6. april 1971, for ret:

Traktatens artikel 16 har fra den 1. januar 1962, udløbet af overgangsperiodens første etape, direkte virkning i retsforholdene mellem medlemsstaterne og disses borgere og skaber individuelle rettigheder for de sidstnævnte, som de nationale retter skal beskytte.

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 26. oktober 1971.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident